

POGLED NA IV. BISKUPSKU SINODU U RIMU

Mladen Karadžole (Louvain)

Nijemci kažu: polako, ali sigurno! Čini se da barem prvi dio te poslovice vrijedi za IV. biskupsku sinodu o evangelizaciji.

Svakako, bio je to sastanak planetarne Crkve. Bilo je mnogo komunikacija. Biskupi su slobodno i iskreno izrazili mišljenje svojih mjesnih Crkava. I dobro je to.

Posebno je na početku Sinode bio zanimljiv panoramski prikaz svjetske crkvene situacije. Susreo se misijski optimizam crkava u Africi i Južnoj Americi s prikrivenom depresijom evropske disgregacije. Bio je utisak da je samo Evropa u krizi. Evropski biskupi nisu željeli mnogo govoriti o toj krizi, na pr. na području doktrine jer, vjerojatno, sami žele srediti prilike u svojoj kući.

Sinoda je konzultativni crkveni organ Sv. Oca. Očekivalo se da će zaista nešto reći o evangelizaciji u nuklearnoj eri i Pavlu VI. i Crkvi širom svijeta. Psihološki je bilo sve pripravljeno. Pavao VI. je bio prisutan gotovo na svim sjednicama i zapisao je svoje primjedbe. Dnevno je također bila konferencija za tisak, da bi svijet saznao svježije novosti. Trebala je još kruna svega: završni sinodalni dokumenat, sinteza rada i program buduće akcije.

Na elektronskim kružnicama evangelizacije

Možda bi se Sinoda mogla usporediti s modelom jednoga atoma: jezgra je Isus Krist evangelizator i oko njega kruže elektroni evangelizacije XX. st. — što? kako? ... Prema toj bismo shemi otkrili do sada pet sinodalnih elektrona:

1. Mjesne crkve

One ne označuju biskupije, nego nacionalne crkve. Na Sinodi se sugerirala emancipacija mjesne crkve, na pr. u Africi i Aziji. Tako će mjesna crkva biti autentična, imati više slobode, na pr. u liturgiji i kanonskom pravu. Oko 65—70% otaca je bilo za emancipaciju.

2. Oslobođenje

Evangelizacija vodi k oslobođenju. Ono je zapravo integralni dio evangelizacije i spasenja. Većina je sudionika Sinode bila za predloženi tekst, dok ga je manjina željela ublažiti. Očito je da se u svemu tome afirmirala južno-američka struja.

3. Male zajednice

Oci su bili za male nove stanice evanđeoskoga života, ali se nije točno znalo što i kako? Neki su se afrički biskupi protivili; smatrali su da im, sadašnji župski sustav odgovara i da njihove crkve napreduju.

4. Radnici, žene, omladina

Većina je bila za tu evangelizaciju (65—70%).

5. Duh Sveti

Zaista se mnogo izreklo na Sindi o Duhu Svetomu koji je u Crkvi prisutan te je obnavlja. Pavao VI. je također istaknuo u zadnjem govoru Duha Svetoga kao dušu Crkve. No čini se da su sinodalni oci apelirali na

Duha Svetoga, obnovitelja Kristove Crkve, da bi se ubrzao proces njezine demokratizacije koju sapinje, tako se kaže, sadašnja kanonska struktura. Pavao VI. je reagirao protiv tih centrifugalnih težnja koje bi mogle, ako se tako smije reći, naškoditi jedinstvu Crkve, koje joj udahnjuje njezina duša Duh Sveti.

Netko je primijetio da je lakše govoriti o Duhu Svetom, nego o Isusu Kristu. A zašto? Duh Sveti se ne vidi i čovjek se njime može bolje poslužiti da ostvari svoje planove, nego Isusom Kristom koji jasno kaže što hoće i kojega dobro vide oni koji u nj vjeruju. Nije li upravo čudno da se na Sinodi malo spominjao Isus Krist? Treba priznati da je Sinoda rekla da je Isus Krist tražio evangelizaciju, ali nije dosta podsjetila na njegov spasiteljski karakter, ni na sadržaj i metode evangelizacije po Kristovu primjeru. Trebalo bi bolje poznavati egzegezu. Neki su biskupi odlični praktičari, tumači svoje sredine, nepovjerljivi prema teologiji, ili je slabo poznaju. Možda je to reakcija na atmosferu II. vatikanskog koncila na kojemu su biskupi često bili u rukama svojih teologa tako da se na mahove stjecao dojam da je to koncil teoloških skupina, a ne opće Crkve.

Metodološki minus

U takvim se prilikama nije uspio izraditi solidan završni dokumenat. Raspravljalo se da li bi trebalo napraviti dokumenat samo za Pavla VI. ili i za javnost zajedno. Bila su imenovana dva tajnika, Grasso i Amalorpavdass, da sastave završni dokumenat. Njihovi se tekstovi nisu podudarali. Na kraju je grupica stručnjaka trebala uskladiti obadva teksta. Drugi, praktični dio, obrađen površno, dok je prvi, teoretski, bio dobar. Bilo je premalo vremena.

Glasanje je bilo također na brzinu. Kard. König je predsjedao. Dokument je pročitao i trebalo je odmah glasati: placet (da) ili non placet (ne). Nije bilo treće mogućnosti: placet iuxta modum (djelomično da). Ipak je mogao svatko predložiti ispravak, bilo da je glasao — placet, bilo — non placet. Nešto neobično. Prihvaćen je doktrinarni dio dokumenta, a partikularni je odbijen. Tako Sinoda nije dovršila dokument da ga preda Pavlu VI. i objavi svijetu. Načinjen je indeks svih problema za Sv. Oca, tabela materije na 11 strana, da se lakše može snaći u svemu što je rečeno na Sinodi. Možda će poslije neka komisija konačno načiniti završni dokumenat? To je zasada svakaako jedna praznina koju su uzrokovali neprikladna radna metoda i vjerojatno, razlike u shvaćanju. Na početku je bio predložen Sinodi, kao instrumentum laboris, tekst koji je bio pripremljen u dogovoru s mjesnim crkvama. Nije li se trebalo držati toga teksta da rad bude uspješniji?

Zaključak

II. vatikanski koncil je iznio što je vrijedno, pokazao je svoju osobnu kartu Crkvi i Svijetu. IV. biskupska sinoda je izrekla također što je vrijedno, ali nije pokazala svoju osobnu kartu jer nije odgovorila na pitanje o evangelizaciji. To je više Sinoda o predispoziciji za evangelizaciju: o situaciji Crkve u svijetu. Očekuje se nastavak da se točnije prikaže odnos jezgre, Isusa Krista evangelizatora i evangelizacije po njegovu receptu na elektronskim putovima Crkve XX. st. U harmoniji tih odnosa sva je snaga i uspjeh. Inače ostaje: sinodalni torzo.